

Savaşın Koza Salgında Unutuldu: Göçmenler

Mercan Doğan

03.05.2020

İçindekiler

Korona Krizi ve Bir, İki, Üç, Tıp!	3
“Tıp” Demişken... Salgın Sürecinde Göçmen Sağlığı	6
Göçmenler “Hastalık Bulaştırıcıları” Değildir!	10

Mart ayı başında TC'nin İdlip savaşı konusunda AB ile yaptığı pazarlıklarda elindeki kozu arttırmak için araçsallaştırdığı göçmenler, sadece yaşadığımız coğrafyanın değil dünyanın da gündemi haline gelmişti.

Bahsi geçen pazarlık çerçevesinde göçmenlerin Yunanistan sınırına, yani AB sınırına yığılması devletin “Avrupa sınırını açtık, geçişi engellemeyeceğiz.” açıklamasıyla başlamıştı. TC gerçekten de Pazarkule Sınır Kapısı'ndaki dikenli tellerini dahi kaldırmıştı kaldırmasına ama yine de bu bir aldatmacaydı: Yunanistan'ın sınır kapısı kapalıydı. Avrupa'ya geçmek için türlü güçlüklerle Pazarkule'ye varabilen göçmenler, iki kapı arasındaki tampon bölgede haftalarca açlık, hastalık ve barınaksızlığa rağmen kapının Yunanistan tarafından da açılması umuduyla bekledi.

Korona Krizi ve Bir, İki, Üç, Tıp!

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın ilk korona virüs vakasını açıklamasının ardından Pazarkule Sınır Kapısı'ndaki göçmenlerin esamesi okunmaz oldu. Her gün İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun sınırı

geçtiğini iddia ettiği göçmenlerin sayısını açıkladığı gün sonu raporlarının yerini Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın korona virüs sebebiyle hastalanan ve yaşamını yitirenlerin sayısını açıkladığı Z raporları aldı.

Göçmenler artık iktidarın politikaları için verimli bir gündem olmaktan çıkmıştı. Sınırı geçmeye çalışan göçmenlerle dolu olan Pazarkule'deki tampon bölge çok kısa bir sürede boşaltıldı. Büyük basın kuruluşları kısa ama misafirperverlik, hoşgörü, duyarlılık gibi süslerle bezeli haberlerle *“göçmenlerin misafirhanelere naklinin gerçekleştiğini”* duyurdu ve bir, iki, üç, tıp!

Hani sınır geçilecek diye toplamıştınız o kalabalığı tampon bölgeye? Hani biraz daha yüklenirse yıkılırdı Yunanistan'ın kapısı? Hıncahınc dolu tampon bölge hemencecik nasıl boşaltıldı? Ve nereye, göçmenler nereye götürüldü? Cevabı açıklanmadı bu soruların, çünkü “tıp” denilmişken konuşulmazdı. Ama konuşmak gerek.

O sınır zaten bu şekilde geçilemeyecekmiş. Yaşamları hiçe sayılarak toplatılmış göçmenler sınıra, yüklenirse de yıkılmayacakmış kapı. Hıncahınc dolu tampon bölge ise asker ve polis zoruyla boşaltılmış hemencecik.

Birleşmiş Milletler, TC, hatta göçmenlerin dayanışma örgütlenmelerinin ayrı ayrı açıkladığı verilere

göre Türkiye’de farklı hukuki statülerde en az 5,5 milyon göçmen bulunduğu halde bir anda yeniden görünmez ilan edildi göçmenler. Ama görüyoruz.

İçişleri Bakanlığı’nın açıkladığı verilere göre 6000’den fazla göçmen 9 kentteki kamplara ve geri gönderme merkezlerine kapatılarak karantinaya alındı. Açıklanmayan gerçekliklere göreyse en az 3 hafta süren karantina sonrasında göçmenlerin çoğu yaşamadıkları, yolunu izini bilmedikleri kentlerde -barınma, hijyen ve hatta beslenme olanaklarından yoksun bir şekilde- sokağa bırakıldı. Hem yoksulluk hem de kentler arası ulaşımın kısıtlı olması sebebiyle kayıtlı oldukları ya da kayıtsız yaşadıkları kentlere dönemediler. Sokağa çıkma yasakları ilan edilmişken kimileri günlerini gecelerini otogarlarda, parklarda geçirdi; kimileriye tanıdıklarının olduğu ya da daha önce yaşadıkları ama yüzlerce kilometre uzakta bulunan kentlere yürümeye çalıştı.

Sonunda göçmenlerin ve göçmenlerle dayanışma oluşumlarının çabaları sonucu birçokları gitmek istedikleri kentlere ulaşabilse de korona kriziyle beraber yaşadıkları sorunlar gittikçe artıyor. Ancak devlet de büyük basın kuruluşları da bu sorunları görmezden gelmeyi sürdürüyor. “Tıp”!

“Tıp” Demişken... Salgın Sürecinde Göçmen Sağlığı

Korona virüsünden korunmak deyince ilk aklı gelen şey olan maskelerden, en basitinden başlayalım. Başta kayıtsızlar olmak üzere neredeyse tüm göçmenlerin korona virüsünden korunmak için -artık satışı da yasaklanan, sadece kişiye özel dağıtılan- maskelere nasıl ulaşabileceğine dair bile herhangi bir açıklama yok. Ki maskelerin parayla temini hala mümkün olsaydı dahi satın almaları mümkün olmayabilirdi, ekonomi onlar için çoğu zaman büyük bir problem. Yüzyıllardır olduğu gibi bu salgın sürecinde de göçmenlerin “hastalık bulaştırıcıları” olduğuna dair safsata, bugün hala çalışan göçmenlerin de çoğunun işlerinden atılmasına (hatta evlerinden atılmalarına) sebep olarak bu problemi derinleştiriyor.

Hastanelerden söz edecek olursak, özellikle kayıtsız göçmenlerin sağlık problemi yaşadıklarında hastaneye gitmekten çekindikleri bilinen bir gerçeklik. Salgın sürecinde yükselen bu kaygının en büyük sebebi hastanede gözaltına alınarak geri gönderme merkezlerine kapatılma, oradan da sınır dışı edilme ihtimalleri ve bu ihtimal pek düşük sayılmaz.

Otel gibi konforlu diye övülen geri gönderme merkezlerinde, hele de böylesi bir salgın döneminde- vicedanı geçelim aklın bile almayacağı koşullar dayatıyor göçmenlere. İzmir Harmandalı Geri Gönderme Merkezi'nde mesela, 30 göçmenin korona virüs testi geçen hafta pozitif çıktı. Bu merkezde odalarda ortalama 12 ve katlarda ortalama 200 göçmenin kaldığı; odalar arası, katlar arası ve içeri dışarı arası insan sirkülasyonunun oldukça yoğun olduğu göz önünde bulundurulduğunda sonucu pozitif çıkan test sayısının 30'la sınırlı kalmayacağı aşikar. Ki bahsi geçen merkezin değil dezenfeksiyonu, düzenli temizliği bile yapılmıyorken; çöpler toplanmıyor ve katlar havalandırılmıyorken; ateşi çıkan göçmenlere ateş düşürücü verilerek bekleniyor ve yeni gelen göçmenler ayrı bir odada tutulmadan doğrudan kalabalık odalara alınıyorken; yani hijyenik bir mekanda fiziksel mesafelenme teknik olarak mümkün değilken bu sayının katlanarak artacağı öngörülebiliyor. Başka kentlerdeki başka merkezlerden de benzer haberler geliyor, bazılarındansa haber bile gelemiyor.

İzmir Barosu Göç ve İltica Komisyonu'nun hazırladığı İzmir Harmandalı Geri Gönderme Merkezi Korona Pandemisi Raporu'nda, küresel bir salgın döneminde göçmenlerin hiçbir koşulda sınırdışı edilemeyeceği, bunun Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 4. maddesinde düzenlenen Geri Gön-

dermeme ve uluslararası hukuktaki non-refoulement ilkeleri kapsamında yasak olduğu vurgulanıyor. Bu süreçte geri gönderilemeyecek göçmenlerin geri gönderme merkezlerine kapatılması başlı başına büyük bir sorun ancak il göç idarelerinden ya da devletin herhangi başka bir kurumundan bu konuda herhangi bir açıklama yapılmıyor. İktidarın farklı politikalar uğruna kendi yasağını dahi kılıfına uygun biçimde delebileceği bilindiğinden, bu merkezlere kapatılma ihtimali göçmenlerde elbette büyük bir kaygıya sebep oluyor.

Hal böyleyken göçmenlerin ya sağlık hizmeti vermek için gerekli hijyene ya da donanıma sahip olmayan merdiven altı mekanlarda tedavi olmaya çalıştıklarını duyuyoruz ya da risk alarak hastanelere gittiklerini görüyoruz.

Genel Sağlık Sigortası'ndan yararlanamayan kayıtsız göçmenlerin acil durumlarda hastaneye kayıtlarının nasıl yapılacağına dair standart bir düzenleme olmadığı için pek çok sorun yaşanıyor. HSYs'ye “vatansız” girişı uygulaması başlatılmış olsa da bu konuda her hastane bilgi sahibi değil, uygulamada farklılıklar açığa çıkabiliyor. Acil durumlar dışında kayıtsa bazen mümkün olmayabiliyor ve bazı hastaneler kayıtsız göçmenleri doğrudan polise teslim edebiliyor.

Korona krizinde çoğu hastane “pandemi hastanesi”ne dönüştürülmüşken kronik hastalığı olan, gebe olan ya da aşı olması gereken çocuk göçmenlerin sağlık hizmetinden nasıl yararlanabileceğine dair net bir bilgi de yok.

Türk Tabipleri Birliği verilerine göre şu anda yaşadığımız coğrafyada 4000’den fazla göçmen hastanelerde doktorluk yapıyor. Yani göçmenler hasta “vatandaş”ları tedavi edebiliyor. Ancak hastalandıklarında tedavi edilip edilmeyeceklerinin kesinliği yok.

Aşmaya çalıştıkları sınırların güvenliklerini türlü zorlukla atlatmış, geri gönderilmekten bugüne dek kurtulmuş, hayatta kalmış ve yaşadığımız topraklara ulaşmışların; birlikte yaşadığımız göçmenlerin böyle bir salgın sürecinde tedavi edilmemesine “devletin ihmalkarlığı” demek apaçık safdillik olacaktır. Bu durum, göçmen sorununda sorunu göçmenler olarak gören devletin açıktan yapamadığı katliamlarını örtük biçimde gerçekleştirme çabasıdır.

Göçmenler “Hastalık Bulaştırıcıları” Değildir!

Ortaçağ’daki veba salgınlarında başta Fransa, ardından da tüm Avrupa’da kilise salgının göçmen yahudilerden kaynaklandığı söyleniyordu. Dönemin yahudi nüfusunun bir kısmı yakılarak, kuyulara atılarak katledildi. Veba yayılmayı sürdürdü.

18. yüzyılın başında pek çok coğrafyayı etkileyen sarı humma salgınlarının göçmenlerden kaynaklandığı söylenmiş, göçmenler karantinada tutulmuş ve kötü muameleye maruz kalmıştı. Elbette yıllar sonra hastalığı yayanın göçmenler değil sivrisinekler olduğu kabul edildi.

19. yüzyılın sonunda ABD’deki veba salgını sırasında pek çok şehirdeki göçmen mahalleleri sağlıksız ve kalabalık olduğu için salgının merkezi olarak görülüp karantinaya alınmış, bu mahallelerde yaşayan göçmenler açık banyolarda zorla yıkanmış, daha sonraysa şehri hastalıktan temizlemek uğruna bu mahalleler yakılmıştı. Ancak veba şehirleri kasıp kavurmayı sürdürdü.

Fransa’da Paris çevresinde göçmenlerin yaşadığı mahallede polis ve göçmenler arasında çatışma çıktı. Devriye gezen polislerin motorsiklet kullanan bir gence çarpması sonucu başlayan eylemler

Gennevilliers, Clamart, Champigny-sur-Marne mahallelerinde başladı. Korona virüs önlemleriyle beraber şehirde göçmen şiddetini arttıran polis özellikle siyah ve Ortadoğulu göçmenlerin yaşadığı mahallelere saldırılarını arttırarak devam ediyor.

Anarşist Kütüphane

Mercan Doğan
Savaşın Kozu Salgında Unutuldu: Göçmenler
03.05.2020

Meydan Gazetesi

tr.anarchistlibraries.net